

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Qvinta. Regulæ pro tollendo à damnatis scandalo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

vincibilis, sed etiam vincibilis ignorantia; quam sententiam iterum docet in Dialysi à n. 440. referens pro eâ plures; demum n. 451. querit, quæ ignorantia poenæ excuset à poenâ, & ait ignorantiam invincibilem excusare à poenâ Ecclesiasticâ, non autem civili, quia illud statuit jus Ecclesiasticum, loquendo de poenis Ecclesiasticis, seu censuris; jus autem civile non statuit illud.

S E C T I O V.

Regula pro tollendo à damnatis scandalo.

S U M M A R I U M.

Regula de necessariâ mutationis qualitate, n. 76. Valde difficilis est ob summam damnatarum varietatem, ibid.

Quid sit materia propositionis, & quid attendendum, ut sciatur in quâ materia sit propositio? n. 77.

Quantitas saepe variat materiam, n. 78.

Non est idem propositionem esse in materiâ necessariâ, ac esse necessariam esse in contingenti, ac esse contingentem, n. 79.

Ut sciatur materia, præcindendum à copulâ; ut sciatur necessitas, aut impossibilitas, attendenda copula, ibid.

Ut simplex discernatur à compositâ, sola copula attendenda, n. 80.

Non omnis modalis est composita, n. 81.

Ut affirmativa distinguatur à negatîvâ, sola copula consideranda, n. 82.

Quid propositio simplex, composita, copulativa, disjunctiva, reâplicative, causalis, exceptiva, exclusiva, modalis? n. 83.

Modi, quos Moralis Theologia considerat, ib.

Regula discernendi contradictorias à contrariis, n. 84.

Inter compositas aliqua dicuntur exponibiles, n. 86.

Materia damnatarum non est contingens, n. 87.

Expono, quarum sit necessaria, quarum impossibilis, n. 88.

Nulla damnata contrariè opposita non damnata, est vera, n. 90.

Damnata, & non damnata, si sint contraria, possunt simul esse falsæ, n. 91.

Regula scandali tollendi est tradere contradictoriam damnata, immo contrariam affirmativam damnata negativæ in materiâ necessariâ, n. 93.

Scandalum damnatarum oritur nunc ex limitatione, nunc ex particulâ causali, &c. n. 95.

Passim exemplifico in totâ hâc sect. inductione damnatarum, n. 96. 97.

N. 76. **T** Radidi hucusque regulam generalem de qualitate mutationis necessariâ, & Tom. I.

sufficienti, ut damnata possit sine excommunicatione doceri, & sine peccato saltem inobedientiæ gravis contra præceptum Papæ, praticari: tradenda modò est alia regula de modo praticandi eam qualitatem mutationis necessariam: aliud enim est assignare regulam de qualitate mutationis necessariâ ad vitandam excommunicationem, & peccatum inobedientiæ contra præceptum Pontificium; aliud est assignare regulam de modo praticandi eam qualitatem mutationis; parum enim prodest scire qualiter mutanda sit damnata, nisi sciatur modus, quo possit haberi hoc qualiter. Difficultas autè oritur ex eo, quòd cum damnatæ sint inter se adeo diversæ; nam aliquæ sunt simplices, aliquæ compositæ; & inter compositas, aliæ copulativæ, aliæ disjunctivæ; aliæ exceptivæ, aliæ non exceptivæ; aliæ causales, aliæ non causales; aliæ exclusivæ, aliæ non exclusivæ; aliæ appellantes præcedentem, unde deductæ sunt, aliæ non appellantes; aliæ indefinitæ, aliæ continentes quantitatem; aliæ in hac, aliæ in illâ materiâ, quomodo, quæso, poterit facilè tradi regula de modo habendi qualitatem mutationis necessariam, & sufficientem, ut ea, quæ erat damnata, taliter mutata possit non tantum sine excommunicatione doceri, & sine culpa contra legem Pontificis, quinimodò cum laude, & obedientiâ praticari? Cum ergo res valde pendeat à Dialecticæ principijs, aliqua mihi sunt ex eâ cursim notanda.

Primum est, licet subjectum per analogiam ad compositum naturale dici soleat materia, & prædicatum forma propositionis, attamen juxta Dialecticos per materiam propositionis venit ipsa realis habitudo talis prædicati cum tali subjecto; pro formâ venit ipsa propositio formalis versans circa eam habitudinem, & extrema: cum autem ea habitudo extremorum ad invicem possit esse necessaria, aut impossibilis, aut contingens, ita materia propositionis potest esse, vel naturalis, seu necessaria, vel impossibilis, vel contingens; quare, ut sciatur, in quâ materiâ sit propositio, consideranda sunt præcisè extrema propositionis, & nullo modo copula, sive affirmativa, sive negativa; atque adeo dux contradictoriæ, si constent iisdem extremis, sunt in eadem materiâ, ex. N. gr. Omnis homo est animal, aliquis homo non est animal; utraque est in materiâ necessaria, nam homo est necessario animal. Hæc doctrina est vera, quoties quantitas non mutat materiam propositionis; nam aliquando mutat quantitate mutatur materia

H iij teria

N.
79.

teria propositionum contradictoriarum; ex. gr. Omne animal itudet, aliquod animal non itudet: illa est in materia impossibili; hæc autem, si applicetur homini, est in contingenti; si equo, est in impossibili. Ex hoc patet, non esse idem propositionem esse in materia necessariâ, impossibili, vel contingenti, ac propositionem esse necessariam, impossibilem, contingentem; nam propositionem esse in materia necessariâ, est, extrema ejus propositionis connecti realiter necessario inter se, ita ut tale prædicatû necessario conveniat realiter tali subjecto; esse in materia impossibili, est, tale prædicatû repugnare realiter tali subjecto; esse in materia contingenti, est, tale prædicatû posse convenire, & non convenire realiter tali subjecto, quin destruat: at propositionem esse necessariam, est, esse necessario veram; esse impossibilem, est, esse necessario falsam; esse contingentem, est, esse indifferentem ad veritatem, & falsitatem: sed potest propositio esse in materia necessariâ, quin sit necessario vera, immò falsa, ut patet in hac, *Mendacium non est peccatum*, cujus materia est necessaria, nam mendacium, & peccatum habent necessariam identitatem, & propositio non est necessaria, seu necessario vera, immò impossibile est, ut sit vera: ergo non est idem propositionem esse in materia necessariâ, ac esse necessariam. Idem dico de materia impossibili, aut contingenti propositionis respectu propositionis impossibilis, & contingentis. Quare, ut dixi, ut sciatur materia propositionis, præcindendum semper est à copulâ verbali propositionis, & videndum, quomodo à parte rei se habeat tale prædicatû cum tali subjecto. Ut autem sciatur necessitas, aut impossibilitas propositionis cum veritate, attendendum est ad affirmationem, vel negationem, seu copulam verbalem. Hinc constabit, quod omnis propositio affirmativa in materia necessariâ est necessaria, seu necessario vera; & omnis negativa in materia necessariâ est impossibilis: similiter constabit, quod omnis negativa in materia impossibili sit necessaria, & omnis affirmativa in materia impossibili sit impossibilis; ex. gr. *Mendacium est peccatum*; est affirmativa in materia necessariâ, & est necessaria, seu necessario vera: *Mendacium non est peccatum*; est negativa in materia necessariâ, & est impossibilis, seu impossibiliter vera. Similiter, *Mendacium non est meritorium*; est negativa in materia impossibili, & est necessaria: *Mendacium est meritorium*; est affirmativa in materia impossibili, & est impossibilis. Nota autem, quod propositio indefinita in ma-

teria necessariâ, si prædicatio sit directa, seu si ratio superior dicatur de inferiori, æquivaleret universali; ex. gr. *Homo est animal*, æquivaleret, *Omnis homo est animal*; & in materia contingenti æquivaleret particulari; ex. gr. *Homo currit*, æquivaleret, *Aliquis homo currit*.

Secundum est, quod ut propositiones simplices contradistinguantur à compositis, 80. ad solam copulam verbalem attendendum est, non autem ad copulam implicationis. Copula verbalis est, quæ affirmat, vel negat prædicatû de tali subjecto: copula implicationis, nec affirmat, nec negat, sed supponit aliquid, aut limitat subjectum, aut prædicatû: hinc, si propositio unam tantum copulam verbalem habeat, etiam simul habeat copulam implicationis, adhuc est simplex; ex. gr. *Mendacium, quod Petrus dixit, est puniendum*; est propositio simplex, quia unam tantum copulam verbalem habet, nempe, *est puniendum*, etiam habeat etiam copulam implicationis, nempe, *tò quod Petrus dixit*, quæ tamen nec affirmat, nec negat in dictâ propositione, sed supponit esse dictum à Petro. Si autem propositio constet duplici copulâ verbali formaliter, vel æquivalenter, est composita; ita hæc, *Licet occidere heredem, & legatarium*, est composita virtualiter, etiam videatur simplex, nam æquivaleret, *Licet occidere heredem, licet occidere legatarium*; duæ autem simplices, si uniantur copulâ adverbiali, faciunt compositam. Ex hac doctrinâ facile deducitur, quod nō omnis propositio modalis est composita, sed alia est simplex, alia composita, prout pluribus copulis adverbialibus cōstat; hæc enim, *Occidere heredem est licitum*, est simplex, nam *tò occidere*, etiam sit verbum, se habet nominaliter, & neque affirmat, neque negat, sed est subjectum, quod affirmatur, vel negatur per *tò, est, vel non est licitum*, quod est prædicatû. Ex hoc autem confirmatur, quod supra dixi repugnare, ut dictum modalis sit verum, & modus falsus, quia modalis non habet aliam veritatem, vel falsitatem præter eam, quæ affirmatur, aut negatur per copulam verbalem; & in modalis dictum, est subjectum, modus, est prædicatû: vel igitur ille modus convenit illi dicto, vel non? Si convenit, est vera; si non convenit, est falsa; dictum autem nil affirmat, aut negat, sed affirmatur, aut negatur: ergo implicat dicere, quod in modalis dictum possit esse verum, & modus falsus. Adde plures modales esse simplices, implicat autem ut propositio simplex sit vera simul, & falsa.

Ter-

N. 82. Tertium est, ut propositio affirmativa contradistinguatur à negativâ, ad solam copulam verbalem, non autem ad copulam implicationis attendendum est: si copula verbalis sit negativa, et si copula implicationis non sit talis, propositio erit negativa; si copula verbalis sit affirmativa, et si copula implicationis non sit talis, propositio erit affirmativa. Ratio est: quia copula implicationis nil affirmat, aut negat, sed supponit, aut limitat; ita hæc, *Voluntas non potest facere, ut assensus sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum, quæ ad assensum impellunt*, est negativa, licet prædicatum continet plures copulas non negativas: hæc autem, *Licetum est gaudere de morte naturali alicujus non ex displicentia persona, est affirmativa*, licet continet copulam implicationis non affirmativam. Quare ut fiat propositio negativa, debet particula, *non*, cadere supra copulam verbalem, non autem supra alterum ex extremis, aliâs fiet infinitans; ita aliud est dicere, *Licet non occidere*, aliud, *Non licet occidere*; ea est affirmativa de licita non occisione, hæc est negativa de licita occisione.

N. 83. Quartum est, multiplex esse genus propositionum; ea autem tantum genera dabo, quæ faciunt ad rem nostram. Prima divisio est in Simplicem, & Compositam: Simplex est, quæ unica tantum copula affirmationis, aut negationis constat; Composita est, quæ duplici. Secunda in Copulativam, & Disjunctivam: Copulativa est, quæ pluribus constat propositionibus unitis particulâ &, *atque, etiam, idem, id tamen, verum*; aut alijs importantibus paritatem, sicut, *quemadmodum, &c.* Disjunctiva est, quæ constat pluribus propositionibus unitis particulâ disjunctivâ *vel, aut, &c.* porro particulâ disjunctivâ conjungunt propositiones formales, licet disjungant sensum, aut veritatem utriusque partis. Tertia est in Reduplicativam, Causalem, Exceptivam, Exclufivam, Modalem. Reduplicativa est, quæ repetit in propositione idem extremum, vel aliquid illi extremo conveniens, additâ particulâ, *ut, prout, in quantum, quatenus, &c.* quæ particulæ habent multiplicem sensum, puta, vel causæ formalis, vel radices physicæ, vel metaphysicæ, vel conditionis, &c. Causalis est, quæ afficitur particulâ *quia*, aut aliâ rationem reddente, & particula causalis tot sensus habet, quot reduplicativa. Exceptiva est, in quâ excipitur aliquid à termino communi, in quo includebatur, per particulam præter: ex. gr. *Omnis homo currit præter Petrum*; tò *Petrus* excipitur à tò om-

nis, in quo continebatur; si autem dicatur, aliquis homo præter Petrum currit, non est propositio exceptiva, quia in tò *aliquis*, non includebatur Petrus, à quo proinde nec excipitur. Exclufiva est, quæ constat particulâ *tantum, solum, nisi, &c.* vi. cuius alia excluduntur à participatione prædicati: duplex autem est genus; aliæ sunt affirmativæ de signo exclufivo, & de copulâ; aliæ sunt affirmativæ de signo exclufivo, & negativæ de copulâ; quomodo autem exponendæ, dicam paulò post. Modales sunt, quæ explicant modum, quo prædicatum se habet erga subiectum; & juxta Dialecticos non dantur, nisi duo modi, nempe, *neceffe, impossibile*, nam materia modalium numquam est contingens; quapropter ad modalem non est satis affirmare, aut negare prædicatum de subiecto, quinimodò modalis, nec affirmat, nec negat prædicatum de subiecto, sed præcisè affirmat, aut negat modum, quo prædicatum se habet ad subiectum; hinc si dicatur, *Judex potest judicare juxta opinionem minus probabilem*, non est modalis; est autem, si dicatur *Judicem posse licitè judicare juxta minus probabilem*; est, inquam, modalis Theologico-moraliter, hi enim sunt modi, quos Theologia Moralis considerat, nempe, an talis actio sit licita, sit honesta, sit scandalosa, sit imprudens, &c.

Quintum est, quadruplicem esse juxta N. Dialecticos oppositionem Logicam. Ego 84. contentus ero duplici, nempe Contradictoria, & Contraria: Contradictoria est duarum propositionum iisdem extremis constantium repugnantia in veritate, & falsitate, ita ut nequeant simul esse veræ, aut simul falsæ: Contraria est duarum propositionum iisdem extremis constantium repugnantia in veritate, ita ut non possint simul esse veræ, licet possint aliquando simul esse falsæ. Regula discernendi contradictorias à contrarijs est: si negativa plus neget, quàm requiratur ad falsitatem affirmativæ, aut affirmativa aliquid plus affirmet, quàm requiratur ad falsitatem negativæ, tunc propositiones erunt inter se contrarie: si autem negativa præcisè neget id, quod satis est ad falsitatem affirmativæ, vel affirmativa præcisè affirmet quod satis ad falsitatem negativæ, tunc erunt inter se contradictorie; & ideo est evidens axioma, *Non esse melius contradicere, quàm toti propositioni negationem præponere*; nam idem est contradicere, ac toti affirmativæ negationem præponere: cur autem duæ contrariæ non possint simul esse veræ, possint simul esse falsæ, est, quia si possent simul esse veræ, possent etiam duæ contradictoriæ

dictoria simul esse veræ; si enim hæ duæ contrariæ sunt veræ, *Nulla pura restrictio est mendacium*, *Omnis pura restrictio est mendacium*, erunt etiam veræ hæ duæ contradictoriae, *Nulla pura restrictio est mendacium*, *Aliqua pura restrictio est mendacium*; quia in tō omnis continetur tō aliqua. Si autem duæ contrariæ sint simul falsæ, non ideo duæ contradictoriae erunt simul falsæ: ex. gr. si sunt falsæ hæ duæ contrariæ, *Omnis homo est mendax*, *Nullus homo est mendax*; non ideo falsæ simul erunt hæ duæ contradictoriae, *Omnis homo est mendax*, *Aliquis homo non est mendax*, quia in tō aliquis non continetur tō nullus.

N.
85.

Sextum est, quod eadem regula, quæ dat modum faciendi contradictorias, aut contrarias inter se propositiones simplices, applicanda est etiam propositionibus complexis, licet ob terminorum multiplicitatem, difficultatem habeant, quam sequenti exemplorum inductione tollo. Primo, si sit copulativa de eodem prædicato, fiet contradictoria per disjunctivam contradicentem partibus copulativæ; & fiet contraria per copulativam contradicentem partibus copulativæ; ex. gr. *Licet occidere heredem, & legatarium*, contradictoria erit, *Non licet occidere heredem, vel legatarium*; contraria erit, *Nec licet occidere heredem, nec legatarium*. Si sit copulativa de diverso prædicato, fiet contradictoria per disjunctivam contradicentem partibus copulativæ, & fiet contraria per copulativam contradicentem partibus copulativæ; ex. gr. *Licita est occisio hæredis, & iusta occisio legatarij*, contradictoria erit, vel non est licita occisio hæredis, vel non est iusta occisio legatarij; contraria erit, *Nec est licita occisio hæredis, nec est iusta occisio legatarij*. Secundo, si propositio sit disjunctiva de eodem, vel de diverso prædicato, fiet contradictoria per disjunctivam contradicentem partibus disjunctivæ, & fiet contraria per copulativam contradicentem partibus disjunctivæ; ex. gr. *Causa iusta utendi amphibologiis est utilitas, vel salutis, vel honoris, vel rei familiaris*; ejus contradictoria erit, *Causa iusta utendi amphibologiis non est utilitas salutis, vel honoris, vel rei familiaris*; ejus contraria erit, *nec est utilitas salutis, nec honoris, nec rei familiaris*. Tertiò, si propositio sit causalis ratione subiecti, fiet contradictoria per particulam *non*, positam ante particulam causalem; fiet contraria per tō *non*, positum post causalem; ex. gr. *Homo, quia licite potest suis actibus frui, potest sine peccato edere ad satietatem*; ejus contradictoria erit, *Homo, non quia licite potest suis acti-*

bus frui, potest sine peccato edere ad satietatem; ejus contraria erit, *Homo, quia licite potest suis actibus frui, non potest sine peccato edere ad satietatem*. Si autem propositio sit causalis ratione prædicati, fiet contradictoria per particulam *non* positam ante copulam verbalem; fiet contraria per particulam *non* positam ante causalem; ex. gr. *Homo potest edere licite ad satietatem, quia licite potest suis actibus frui*, contradictoria erit, *Homo non potest edere licite ad satietatem, quia licite potest suis actibus frui*; contraria erit, *Homo potest edere licite ad satietatem, quia non potest licite suis actibus frui*. Quarto, si sit exceptiva, fiet contradictoria per particulam *non* præfixam termino communi, à quo talis res excipitur; ex. gr. *In omni Sacramento, præterquam Ordine, & Baptismo, licet uti sententiâ probabili*; contradictoria erit, *Non in omni Sacramento, præterquam Ordine, & Baptismo, uti licet sententiâ probabili*; contraria erit, *In nullo Sacramento, præterquam Ordine, & Baptismo, uti licet sententiâ probabili*. Quinto, si sit exclusiva, vel est affirmativa de signo exclusivo, & de copulâ, vel est affirmativa de signo exclusivo, & negativa de copulâ: si sit affirmativa de signo, & de copulâ, fiet contradictoria per tō *non* immediate positum ante signum exclusivum; ex. gr. *Tunc tantum obligat præceptum charitatis, quando justificari tenemur*, contradictoria erit, *Non tunc tantum obligat*; contraria erit, *Tunc tantum non obligat*. Si sit affirmativa de signo exclusivo, & negativa de copulâ, tunc fiet contradictoria per duplicem negationem, unam ante signum, aliam ante copulam; ex. gr. *Tantum in Baptismo, & in Ordine non licet uti opinione probabili*; contradictoria erit, *Non tantum in Baptismo, vel Ordine non licet uti opinione probabili*. De modalibus nil peculiare addo. Hoc tantum adverto, me dedisse regulas formandi contradictorias, quæ faciunt ad rem nostram, ut exprimerem damnatas per contradictoriam, vel affirmativam, vel negativam contradicentem damnatæ, negativæ, aut affirmativæ.

Septimum est, quod inter propositiones N. compositas aliquæ dicuntur exponibiles, 86. quia exponi debent; tales sunt præsertim propositiones exceptivæ, & exclusivæ, & exponuntur per propositionem compositam, quæ quia exponit, exponens dicitur: ex. gr. *In omni Sacramento, præterquam in Baptismo, & Ordine, uti possumus sententiâ probabili*, exponitur per copulativam, cujus prima pars neget usum licitum opinionis probabilis

babilis in Baptismo, & Ordine; & secunda pars affirmet eundem usum de alijs Sacramentis hoc modo: *Non licet in Baptismo, & Ordine uti opinione probabili, & licet in omni alio Sacramento*; ejus autem contradictoria exponitur per disjunctivam constantem partibus contradicentibus partibus copulativæ; nempe hæc, *Non in omni Sacramento uti licet sententiâ probabili, præterquam in Baptismo, & Ordine*, exponitur hoc modo: Vel licet in Baptismo, & Ordine, vel non licet in omni alio Sacramento uti opinione probabili. Contraria autem, quæ est hæc, *In nullo Sacramento, præterquam Baptismo, & Ordine, licet uti opinione probabili*, exponitur per copulativam, Licet uti in Baptismo, & Ordine opinione probabili, & in nullo alio Sacramento licet. Similiter exclusivæ exponuntur, vel enim propositio est affirmativa de signo exclusivo, & negativa de copulâ, & exponitur per copulativam, cujus prima pars neget de subiecto prædicatum, secunda affirmet idem prædicatum de omni alio distincto à tali subiecto; ex. gr. *Tantum in Baptismo non licet uti opinione probabili*, exponitur, *In Baptismo non licet uti sententiâ probabili, & in omni alio Sacramento licet*: vel propositio est affirmativa de signo exclusivo, & de copulâ, & exponitur per copulativam, cujus prima pars dicat absolute prædicatum de subiecto, secunda neget idem prædicatum de omni alio subiecto distincto; ex. gr. *Præceptum charitatis obligat tantum cum justificari tenemur*, exponitur, *Præceptum charitatis obligat dum justificari tenemur, & nullo alio tempore obligat*. Porro sicut hæc, *Tunc tantum obligat, quando justificari tenemur*, exponitur per copulativam, obligat cum justificari tenemur, & nullo alio tempore obligat; ita ejus contradictoria, *Non obligat tantum, dum tenemur justificari*, exponitur per disjunctivam constantem partibus contradicentibus partibus copulativæ, nempe, vel non obligat dum justificari tenemur, vel alio tempore obligat. Similiter sicut affirmativa de signo exclusivo, & negativa de copulâ; ex. gr. *Tantum in Baptismo non licet uti sententiâ probabili*, exponebatur per copulativam, *In Baptismo non licet, & licet in omni alio Sacramento uti sententiâ probabili*; ita ejus contradictoria, *Non tantum in Baptismo non licet uti sententiâ probabili*, exponi debet per disjunctivam constantem partibus contradicentibus partibus copulativæ; vel in Baptismo uti licet, vel non licet in alio Sacramento uti sententiâ probabili.

N.
87.

Dico primò: Materia propositionum

damnatarum, vel est necessaria, vel impossibilis, nullius autem damnatæ materia est contingens. Probatur; quia quod est ex objecto scandalosum, est necessariò tale, & impossibile est, ut non sit tale: ergo omnes damnatæ affirmantes tale objectum licere, sunt in materiâ impossibili; & omnes damnatæ negantes tale objectum esse peccatum, sunt in materiâ necessariâ.

Dico secundò: Earum damnatarum materia est necessaria, quæ sunt negativæ; earum est impossibilis, quæ sunt affirmativæ. Probatur; quia omnes damnatæ sunt falsæ: ergo cum ex primâ conclusione omnium damnatarum materia sit, vel necessaria, vel impossibilis, sequitur, quòd omnes damnatæ, quæ sunt affirmativæ, debent esse in materiâ impossibili, & quæ sunt negativæ, debent esse in materiâ necessariâ. Confirmo: quia omnis affirmativa in materiâ necessariâ, & omnis negativa in materiâ impossibili, est necessariò vera: ergo cum omnis damnata, sive affirmativa, sive negativa, sit falsa; si sit affirmativa, debet esse in materiâ impossibili; si sit negativa, debet esse in materiâ necessariâ; si enim affirmativa damnata esset in materiâ necessariâ, esset necessariò vera; & si negativa damnata esset in materiâ impossibili, esset etiam necessariò vera.

Dico tertio: Omnes contradictoriæ negativæ oppositæ damnatis affirmativis sunt in materiâ impossibili, & omnes contradictoriæ affirmativæ oppositæ damnatis negativis sunt in materiâ necessariâ. Patet; quia contradictoriæ damnatis sunt veræ: sed implicat, ut contradictoria affirmativa opposita damnatæ negativæ sit vera, nisi sit in materiâ necessariâ; & implicat, ut contradictoria negativa opposita damnatæ affirmativæ sit vera, nisi sit in materiâ impossibili: ergo omnis contradictoria negativa opposita damnatæ affirmativæ est in materiâ impossibili, & omnis contradictoria affirmativa opposita damnatæ negativæ est in materiâ necessariâ.

Dico quartò: Nulla damnata contrariè opposita non damnata potest esse vera. Probatur; quia si damnata contrariè opposita non damnatæ esset vera, damnata etiam contradictoriè opposita non damnatæ esset vera, ut dixi in 5. *Notat.* hoc secundum implicat: ergo etiam implicat, ut damnata contrariè opposita non damnatæ sit vera. Possunt tamen damnata, & non damnata, inter se contrariè opposita, simul esse falsa, ut patet in his: *Satis est actum fidei semel elicere, necesse est centum actus fidei elicere.* Quòd si quaratur, quando ex propositionibus contrarijs

N.
90.

N.
91.

trarijs una sit vera, altera falsa, & quando ambae sint falsae; dico, quod si materia sit necessaria, & praedicatio sit directa, una erit vera, altera falsa; ex. gr. Nullum mendacium est malum, omne mendacium est malum; haec secunda est vera, quia in materia necessaria, & praedicatio est directa. Quod si materia sit naturalis, & praedicatio sit indirecta, tunc erunt simul falsae; ex. gr. Omne peccatum est mendacium, nullum peccatum est mendacium. Similiter si materia sit contingens, possunt duae contrariae simul esse falsae, non tamen est necessarium; at non possunt simul esse verae; ex. gr. Omnis actus naturalis est peccatum, nullus actus naturalis est peccatum.

N.
92.

Dico quinto: Omnis affirmativa contrarie opposita damnatae negativae in materia necessaria, si illius praedicatio sit directa, est vera: similiter omnis negativa contrarie opposita damnatae affirmativae in materia impossibili est vera. Probatur prima pars, quia ex contrarijs, si una est falsa, alia est vera, quoties propositiones sunt in materia necessaria, & praedicatio est directa: sed damnata est falsa: ergo contrarie opposita, cujus materia est necessaria, & praedicatio est directa, erit vera. Secunda pars probatur; quia omnis negativa in materia impossibili est vera: ergo negativa contrariae damnatae affirmativae in materia impossibili est vera.

N.
93.

Ut autem praecipuo puncto satisfaciam, Dico sexto: Regula tollendi scandalum est tradere contradictoriam damnatae; immo etiam contrariam affirmativam damnatae negativae in materia necessaria, si illius praedicatio est directa; & contrariam negativam damnatae affirmativae in materia impossibili.

N.
94.

Prima pars probatur; quia implicat, ut utraque contradictoria sit scandalosa: ergo si damnata est scandalosa, ejus contradictoria non est scandalosa.

Secunda probatur; quia implicat, ut quoties materia propositionis est necessaria, & praedicatio est directa, si negativa est scandalosa, & falsa, implicat, inquam, ut contraria non sit vera, & non sit non scandalosa: ergo docens contrariam damnatae negativae in materia necessaria, si praedicatio sit directa, eo ipso talis contraria non est scandalosa, & non est falsa, sed vera, & non scandalosa.

Tertia probatur; quia omnis negativa in materia impossibili est vera: ergo contraria negativa damnatae affirmativae in materia impossibili est vera.

Quia ergo scandalum in aliquibus oritur ex limitatione temporis, talis est *septima*, Preceptum charitatis tunc tantum obligat, quando tenemur justificari; in alijs ex particulâ causalî, talis est *octava*, Licet edere ad satietatem; in alijs ex particulâ exclusivâ, talis est *prima*, Tantum in Baptismo, & Ordine non licet unâ opinione probabili; in alijs oritur aliunde scandalum, ex. gr. ex motivo, ex tempore, ex personâ, ex malâ intelligentiâ; hinc si scandalosis ratione illimitationis addas limitationem tollentem scandalum; & si a scandalosis ratione limitationis tollas limitationem, & si ab alijs auferas eam rationem, à qua derivatur scandalum, tunc non erunt scandalosae, nec damnatae, sed utiles ad salutem.

Quærit Hebas pag. 3. quod cum aliquæ damnatarum sint copulativae, an, ut tollatur damnatio, satis sit unicam tantum partem earum improbare; an autem omnes partes copulativae sint damnandae, & improbandae? Respondet pag. 4. regulariter singula membra reprobanca, nisi aliter constet de mente legislatoris, & citat Patrem Ardekin. Deinde subdit, de hoc consulendam facram Congregationem, aut probatos Theologos. Verumtamen plana est responsio; si enim scandalum consistit in copulativâ, copulativè, & non seorsim sumptâ, tunc copulativa simul damnanda, & omnes partes contradicentes, quæ contra illam fiunt, erunt verae: si scandalum oriatur ex singulis membris, tunc singula damnanda, & omnes contradictoriae erunt verae; quare semper considerandum est scandalum, & contradictoria, siue sint plures, siue sit una, opinioni damnatae, erit vera: contraria autem damnatae erit, ut dixi hic conclus. 4. & notat. 6. & 7.

Hoc ut ad oculum pateat, quod ille sit sensus legitimus propositionis, qui magis accedit ad opinantis iudicium, sume hanc 3. ab Alex. VII. damnatam, nempe quod sententia affirmans posse hodie Episcopos post Bullam Coenae abolere ab occultis contra Bullam, fuerit à Cardinalibus visa, & tolerata: Ecce huic damnatae, *fuit visa, & tolerata*, possum multipliciter contradicere. 1. *Non fuit visa, nec fuit tolerata*. 2. *Fuit visa, sed non tolerata*. 3. *Non fuit visa, fuit tolerata*. Prima non est necessaria. Secunda omnino vera, quia supponit examen, & negat toleratam. Tertia omnino stulta: ergo ut habeatur contradictoria damnatae, attendenda mens opinantis, & damnantis, & removendum à damnatâ scandalum.

Nolo omittere, quod cum interrogatus 97. nuper

N.
96.
Hebas.

P. Ardekin.

N.

nuper fuissim, an sententia asserens, posse hodie Episcopos absolvere ab occultis contra Bullam Coenæ, sit hodie post 3. ab Alex. VII. damnata, certò probabilis? En damnata: Sententia asserens Bullam Coenæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt; & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, in Consistorio Sacre Cong. Cardinalium visa, & tolerata est. Judicavi eam sententiam, hodie post 3. damnatam, esse mihi certò improbabilem: quod ipsum repeti in P. Carden. tom. 1. d. 9. cap. 20. art. 5. n. 343. Quare nullo modo placuit mihi principium, cui plures ejus expositores nituntur, nempe Torrec. P. Ardekin, & alij, quod quia ea tertia damnata, est tantum damnata, quatenus assererat, eam sententiam fuisse toleratam, non verò est damnata ut improbabilis, ideo hodie post 3. damnationem non sit certò improbabilis. Non placuit, inquam, 1. quia non omne non damnatum, ut improbabile, est probabile; quot enim dantur

opiniones certò improbabiles, non damnata ut tales? 2. Quia sæpe ex damnatione resultare potest certum contra probabilitatem principium. Patet hoc in minùs pià opinione pro labe Deiparæ, quæ à Papà non damnatur ut improbabilis: & tamen hodie Theologi, ex eo quia vident Papam promovere omni nisu magis piam; & vetant, ne minùs pia, nequidem indirectè, foveatur, inferunt magis piam (ut alibi sæpe) esse moraliter certam; e contra minùs piam esse certò hodie improbabilem: ergo. cum Alexander damnaverit, quòd sententia favens Episcopis pro casibus occultis contra Bullam Coenæ fuerit tolerata; consequenter inferri potest, eam sententiam eadè hodie certò improbabilem; si enim foret certò probabilis, fuisset tolerata. Hoc punctum alibi fuscè digero. Vide Neuss. d. 96. n. 21. Potestatis tom. 1. n. 3331. Filgu. in 3. damn. Card. de Lugo d. 23. de Fide, P. Moya tom. 1. tr. 3. d. 8. qu. 5. §. 2. n. 5.

Neuss.
Potest.
Filguci.
C. de
Lugo,
P. Moya.

TRA-

